על הקדשו משום בל יחל אלמא מודר לוקה אע"ג דלא אמר מידי הלכך הכא כי אמרינן ולוקה אאשה קאי: **כי קתני דאיסתכי הרי זה בבל יחל דברו.** כלומר והיא גופה קמשמע לן שמיהר מלהנות קודם הפסח כדי שאם תלך לאחר הפסח לא תבא לידי בל יחל: **מוהרים לילך לאחר הפסח.** ולא חיישינן שמא לא תזכור שעברה על תנאה קודם הפסח ואי מתירין לה לילך אתיא לאיתהנויי וסד"א תתסר בהליכה מדרבנן כדי שתזכור שאסורה להנות קמ"ל: **אכל הרי הוא בבל ילך.** הא דס"ד דהא אכל אוכל הוא משום דתנא בבל ילך הלך הרי הוא בבל יחל דברו ואם אתא דלכתחלה לא מצי אכיל האי איסורא נמי ה"ל למתני. ומפרקינן מי קתני אוכל אכל קתני כלומר וכיון דאכל קתני דמשמע דיעבד הא אשמועינן דלכתחלה לא מצי אכיל. ומקשינן תו אימא סיפא הלך הרי הוא בבל יחל דברו מהלך לא קתני כלומר אם אתא לרב יהודה ה"ל למתני מהלך ואינו בבל יחל דברו ומילתא בחפי נפשה הוא ולא קאי אריש"א אלא הכי ה"ל למיתני מהלך ואינו בבל יחל דמסתמא הכי הוא דהא ביום ג' לא שרי ליה למיכל והיכי פסק ואמר הלך הרי הוא בבל יחל כיון שאין לו לאכול ביום ג'. ופרקי' אמר לך ר"י ה"ה דליתני מהלך ואידי דתני רישא אכל דלא מיתני' אוכל תנא סיפא נמי הלך כלומר אין ה"נ דאי בעי למתפס מילתא בחפי נפשיה הוה תני מהלך אלא משום דלעיל מיניה תנא אכל ולא מצי למיתני אוכל משו"ה לא תנא מהלך ואינו בבל יחל דאי הוה תני הכי הוה משמע דאע"ג דאכל ביום שני וליכא בל יחל והוה מפרשינן לה לכולה ברייתא הכי דומיא אכל הרי הוא בבל ילך כלומר כשאכל במזיד דהיינו שזכר שאיסור ההליכה תלוי באכילתו וזמנין דאע"ג דאכל בראשון מהלך בשני וכגון שאכל יום ראשון בשוגג כלומר שלא היה זכור בשעה שאכל שאיסור ההליכה תלוי באכילתו ובכי האי גוונא מהלך ביום שני כדמוכח שמעתא דבכורות בפ' שבועות שתים בתרא (שבועות כח.) ומשום דתנא לאו בהאי דינא עסיק תנא סיפא הלך. זה נראה לי וזו היא הגרסא הנכונה ופירושה. ואיכא נסחא אחרינא ומשום דלא דייקא לא חיישא למכתבה ולפרושה. וכי תימא כיון דהלך סיפא אריש"א קאי למה לי למתני ה"ז בבל יחל פשיטא וי"ל סד"א כיון דבעידנא דאכיל לא עבר כי הלך נמי לא ליחול עליה בל יחל למפרע קא משמע לן: **ולענין הלכה** קי"ל כרב יהודה מדאמרינן לעיל (יד:) ומודה רב יהודה באומר קונם עיני בשיה למחר ומדשקלינן וטרינן אליביה ש"מ הלכתא כותיה: **והא מן התורה משעבד לה.** ואם תאמר ומאי קשיא ליה והא אמרינן בפרק אע"פ (כתובות דף נט:) דקונמות קדושת הגוף ניהו ומפקינא מידי שעבוד י"ל דכי היכי דאמרינן התם דאלמוה רבנן לשעבודיה דבעל ה"נ אלמוה רבנן לשעבודה דאשה. ומפרקינן באומר הנאת תשמישך עלי כלומר דאי דאסר גופיה עילוה ה"נ דלא מצי עביד דמדאוריתא משעבד לה והוי כאוסר נכסי חברו על חברו אבל הכא באומר הנאת תשמישך עלי עסקינן שהוא אוסר על עצמו תשמישה ולאסור על עצמו הרשות בידו וכדרב כהנא דאמר שהאשה יכולה לאסור הנאת תשמיש בעלה עליה וכיון דנדרא משכח רווחא חייל וממילא פקע שיעבודא. ות"ת והא אי נדרא דרבנן הוא דהנאת תשמיש ליתא בה ממש וליכא למימר דבאומר קונם גופך עלי מתשמיש עסקי' דהא דומיא דשאני יש שאני מדרבנן וכיון דמדרבנן בעלמא הוא היכי חייל נדרא דיליה דליתיה אלא מדרבנן בעלמא דאפקועי מצות עונה ומצות פריה ורביה י"ל כיון דנדרא מיהא חייל ממילא פקעי להו הנך מצות דחכמים מתניין לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה. וא"ת וכי אמר הנאת תשמישך אמאי מתסר והא מצות לאו ליהנות ניתנו יש לומר דכי אמרינן מצות לאו ליהנות ניתנו ה"מ לומר שאין קיום המצות תשוב הנאה אבל מ"מ אי מתהני גופיה בהדי דמקיים מצוה הנאה מקרי ומשום הכי אמרינן בפ' ראוהו ב"ד (ר"ה דף כח.) הנודר הנאה מן המעיין טובל בו בימות הגשמים אבל לא בימות החמה: **מתני' קרבן לא אוכל לך הא קרבן שאוכל לך לקרבן לא אוכל לך מותר.** משום דכי אמר קרבן לא אוכל לך

ותיובתא דרב יהודה כי קתני אדאי איתהני הרי זה בבל יחל דברו תנן שאת נהנית לי עד החג אם תלכי לבית אביך עד הפסח הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד החג ומותרת לילך אחר הפסח הלכה אסורה לא הלכה לא אמר רבא הוא הדין דאפילו לא הלכה אסורה הלכה אסורה ולוקה לא הלכה אסורה בעלמא מיתיבי כבר זו עלי היום אם אלך למקום פלוני למחר אכל הרי זה בבל ילך מי קתני אוכל אכל קתני דכי אכל הרי זה בבל ילך הלך הרי זה בבל יחל דברו מהלך לא וקשיא לרב יהודה אמר לך רב יהודה ה"ה דליתני מהלך איידי דקתני רישא אכל דלא מיתני ליה אוכל תני סיפא הלך: האומר לאשה קונם שאני משמשך הרי זה בבל יחל דברו: והא משתעבד לה מדאורייתא דכתיב שארה כסותה ועונתה לא יגרע באומר הנאת תשמישך עלי והא לא קא ניחא ליה בתשמיש דאמר רב כהנא תשמישי עליך כופין אותה ומשמשתו דשעבודי משעבדת ליה הנאת תשמישך עלי אסור שאין מאכילין לו לאדם דבר האסור לו: **מתני'** שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור קרבן לא אוכל לך הא קרבן שאוכל לך לא קרבן לא אוכל לך מותר:

גמ'

ותיובתא דרב יהודה. דאמר אל יישן היום שמא יישן למחר דהא מזיגן הכא דשקינן לה ליהנות לפני הפסח דבתנאה נמי מזדהר: **אמר לך רב יהודה לעולם אימא לך אל יישן היום שמא יישן למחר וכי קתני מתניתין הלכה אחר הפסח וכו' דאי איתסרי.** אם עברה ונהנית לפני הפסח ועברה והלכה לאחר הפסח עוברת משום בל יחל: **קונם שאת נהנית לי עד החג אם תלכי לבית אביך מכאן עד הפסח הלכה וכו'.** אבל אם לא הלכה לפני הפסח אינה אסורה ליהנות מאחר עד הפסח דלא חיישינן לשמא תלך עדיין לפני הפסח ותיובתא דרב יהודה דאמר אל יישן כו': **א"ר אבא.** הכי קאמר הלכה וכו' לא הלכה איסורא בעלמא דחיישינן שמא תלך עדיין לפני הפסח: **כבר זה קונם עלי היום אם אלך למקום פלוני למחר אם אכלו היום והלך למחר עובר על אכילתו משום בל יחל.** קתני אכל היום ולא קתני לא יאכל היום אלמא דשבקינן ליה למיכל לאלתר ולא חיישינן שמא ילך למחר: **מי קתני אוכל.** לכתחילה ולא ילך למחר אכל קתני דיעבד אבל לכתחילה אסור לאכול ולאי היום דחיישינן שמא ילך למחר: **והא קתני סיפא הלך הרי הוא בבל יחל אבל מהלך לא קתני.** דמשמע דלא שבקינן ליה למיכל אתמול אלא בתנאי הלך דיעבד ש"מ דאתמול שבקינן ליה למיכל ולהכי כיון דאכל אתמול אם הלך היום הרי הוא בבל יחל: **ותיובתא דרב יהודה.** דאמר אל יישן כו': **אמר לך רב יהודה הוא הדין דליתני מהלך.** דמשמע דאינו אוכל אלא מצי למיתני מהלך אבל לא מצי למיכל אתמול אלא איידי דתנא רישא אכל דלא מיתני ליה אוכל תני סיפא הלך: **תנא סיפא.** נמי הלך: **שאני משמשך הרי זה בבל יחל.** אם משמש עמה: **והיכי מצי למימר שאינו משמשה והא משעבד לה.** לתשמיש: **באומר הנאת תשמישך עלי.** כלומר הנאה דאתי לי מתשמישך קונם עלי: **והא לא ניחא ליה בתשמישה.** ויכול לאסור הנאתה עליו והוי נדר: **דאמר רב כהנא.** אשה האומרת קונם (א) הנאת תשמישי עליך כופה ומשמשתו דלאו כל כמינה לאסור נפשה עליו דהיא משועבדת לו להנאתו: **אבל אמרה קונם הנאת תשמישך עלי.** שאוסרת הנאה שיש לה מתשמישו על עצמה אסור לשמשה וצריך להפר לה: **לפי שאין מאכילין לו לאדם דבר האסור לו.** והנאת תשמישו אסורה עליה. ה"ג כי אמר הנאת תשמישך עלי ולאי הוי נדר ואסור לשמשה מפני שנהנה ממנה: **מתני' שבועה שאיני ישן שאיני מדבר וכו'.** דשבועה חלה על דבר שאין בו ממש: **קרבן לא אוכל לך.** דהיינו כמו אימרא לא אוכל לך דמותר: **הא קרבן שאוכל לך.** מותר דלא נדר אלא בחיי קרבן: **לא קרבן לא אוכל לך.** משמע בשביל איסור (ב) לא אוכל לך אם אוכל לך ליהוי אסור עלי כקרבן ומותר לטעמא דר"מ דלית ליה מבלגו לאו וכו' דאי רבי יהודה בין אמר קרבן שאוכל לך בין אמר הא קרבן שאוכל בתרוייהו מתיר רבי יהודה אפילו אמר קרבן שאוכל לך כדאמרינן בפירקין דלעיל(ג) קרבן הקרבן כקרבן שאוכל לך אסור מני רבי מאיר היא דלא שני ליה בין אימרא לאימרא דלרבי יהודה קרבן שאוכל לך מותר:

גמ'

דנדרא משכח רווחא חייל וממילא פקע שיעבודא. וא"ת והא אי נדרא דרבנן הוא דהנאת תשמיש ליתא בה ממש וליכא למימר דבאומר קונם גופך עלי מתשמיש עסקי' דהא דומיא דשאני יש שאני מדרבנן וכיון דמדרבנן בעלמא הוא היכי חייל נדרא דיליה דליתיה אלא מדרבנן בעלמא (ע"א) בבל יחל מדרבנן מיהא חייל ממילא פקעי להו הנך מצות דחכמים מתניין לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה. וא"ת וכי אמר הנאת תשמישך אמאי מתסר והא מצות לאו ליהנות ניתנו יש לומר דכי אמרינן מצות לאו ליהנות ניתנו ה"מ לומר שאין קיום המצות תשוב הנאה אבל מ"מ אי מתהני גופיה בהדי דמקיים מצוה הנאה מקרי ומשום הכי אמרינן בפ' ראוהו ב"ד (ר"ה דף כח.) הנודר הנאה מן המעיין טובל בו בימות הגשמים אבל לא בימות החמה: **מתני' קרבן לא אוכל לך הא קרבן שאוכל לך לקרבן לא אוכל לך מותר.** משום דכי אמר קרבן לא אוכל לך

עין משפט נר מצוה

טו א ב מיי' פ"י מהלכות נדרים הלכה יג סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן רכ סעיף כג:

טז ג מיי' פ"ד מהל' נדרים הל' יד סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' ריג סעי' ג:

יז ד מיי' פי"ב מהל' איסורי מזבח הל' ו ז סמג עשין מה ולאוין פח טוש"ע אה"ע סי' סט סעי' ח ט:

יח ה מיי' פי"ד שם הל' ו סמג שם טוש"ע יו"ד סי' רלה סעי' ח וסי' רלד סעי' מז:

יט ו מיי' שם ופי"ב מהל' נדרים הל"ט סמג שם ולאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' מז:

כ ז מיי' פ"ג מהל' נדרים הל"י ופ"ח מהל' שבועות הל' ז וס"ה הל' כ סמג לאוין רמא ורמב טוש"ע יו"ד סי' רלט סעי' ג:

כא ח מיי' פ"ח מהל' נדרים הל' יט סמג לאוין רמב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דאמר רב כהנא וכו' קונם משמשי כל"ל ותיבת הנאת נמחק: (ב) ד"ה לא קרבן וכו' בשביל איסור קאמר קרבן לא אוכל לך וכו' שאוכל לך נתרוייהו:

תוספות

כי קתני דאי איתהני. וא"ת פשיטא דש לומר דהיא גופא אתא לאשמועינן שש לו ליזהר שלא תהנה ממנו קודם הפסח שאם תהנה תנא לידי בל יחל מתוך שלא תזהר דבתנאי לא מזדהרא: **ומותרת לילך אחר הפסח.** כלומר אם לא הלכה לפני הפסח מותרת לילך אחר הפסח וליכא למיחש למידי ואין זה חידוש אלא אידי דתנא אחר הפסח משום לא יחל דברו דפרישית תנא נמי נהנ סיפא דיש מותרת לילך אחר הפסח: **הלכה אין לא הלכה לא.** מיובתא דרב יהודה וא"ת לפי דברי המקשן הוה ליזק דרישא וסיפא לאפוקי מדרב יהודה תרתי למה לי וכן קשה לפי שיטות המוקי לה (לעיל) כדרב יהודה דדפירשאי וי"ל דמפרש לטולמו גוונו: **אבל הרי זו בבל ילך.** אלמא אימא דאכל וקשה לרב יהודה [ומשני] מי קתני אוכל אכל קתני דמשמע דוקא דיעבד ואלרבה היא גופא אתא לאשמועי' דאסור לאכול לכתחילה דחיישינן שמא ילך בדרך יהודה: **הלך הרי הוא בבל יחל הלך אין בהלך לא.** וא"ת אמאי אינו מדקדק דומיא דלעיל מדקתני הלך הרי הוא בבל יחל אלמא איתיה דאכיל ואע"ג דמצי לשנויי כדלעיל כי קתני דאי אכיל הוה ליה לאקשויי ולתרץ כדלעיל וי"ל דהכא פשיטא ליה

שיש לו לתרץ דאי אכיל מדקתני בראשא אכל הרי הוא בבל ילך ועולה קאי סיפא הלך הרי הוא בבל יחל כלומר אם הלך אחר התלגה שהזכיר בראשא הרי הוא בבל יחל אבל בהנך דלעיל שלא הזכיר התלגה שנהנה בראשא וקתני סיפא אחר הפסח בבל יחל לתני ס"ד מדקתני סתמא לא אתא לאשמועינן דאי איתהני אלא שמוסרת ליהנות דלא חיישינן שמא תלך דאי איתהני כדפרישית ועתה נפרש ממה מדקדק הספר הלך אין לא הלך לא כלומר מדלא קתני מהלך דמשמע דלכתחלה ש"מ דמותר לאכול דקתני דמשמע לכתחלה דוודאי לא נחיר לילך אחר שאכל אי ס"ד לאסור לאכול הכלל הכלל שהכמים אסרו לו ואז ודאי לא יאכלנו ח"כ אפילו לכתחלה נחיר לו לילך כיון שלא אכל ואם כן ליתי מהלך למתר אלא ש"מ דמותר לאכול לכתחלה ואלי דקתני אכל דמשמע דיעבד לאו דוקא: מתני' לא קרבן לא אוכל לך מותר. פי' וקמ"ל דלא אמר מכלל לאו אתה שומע הן:

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא פ"ד], (ב) [שם בתוספתא], (ג) [לקמן פא.], (ד) שם וכתובות עח.; (ה) [לקמן מח:], (ו) [דף יג.],

---

תורה אור השלם

1. אם אחרת יקח לו שארה בסותה ועונתה לא יגרע: שמות כא י

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה אבל. שלא לקמן דף כה ע"ב בהר"ן ד"ה נדרי שגגות: **בא"ד** דבכורות. ג"ל דבכורות:

מוסף רש"י

מהלך לא. כלומר תנא מהלך דמשמע לכתחילה ועובר משום בל יחל דמסתמא דמילתא שלא אכל, ומיהו אם אכל עובר משום בל יחל, ומשני דהוא הדין דמצי למיתני מהלך, דסתמא דמילתא דלא אכל (ראה"ה בשחוט). **כופה ומשמשתו.** שאינה יכולה לאסור עצמה עליו, אבל יכולה לאוסרו עליה שהרי היא מודרת ולא הוא, כגון הנאת תשמישו עליה, דלריך הוא לאפר שלא יתלילה דבר האסור לה (כתובות עא:).

פירוש הרא"ש

אבר רב נחמן. פלוגתיה דרב יהודה בר פלוגתיה קא מתבר: **והא** מן התורה **קא משועבד לה.** הא לא קשיא ליה היאך חל הנדר בלשון זה דהא בעינן עד שיאסר המפר עליו והוא אסר את נפשו תלמשמע עמה ובכה"ג לא הוי נדר משום דפשיטא ליה דאיירי באוסר התשמיש עליו כגון דאמר הנאת [תשמישך עלי] ומשום דבכבר דקדק בל' שאני ישן דלא הוי דוקא לא מש לדקדק בכאן אלא הא קשיא ליה כיון דמשועבד לה שמייב בעונתה היאך יכול לאפקיע שעבודה וכתי כמו אוסר פירות תבירו על תבירו דאין בו ממש: **באומר הנאת תשמישך עלי.** ויש לו כח לאסור א"ע שלא יהנה ממנה: **מתני' קרבן לא אוכל לך מותר.** מלמא דפשיטא היא אלא משום איהך נקטייה וש"מ דרבי מאיר היא: **הא קרבן שאוכל לך.** לאשמועי' דגמיר קרבן קא משמע: **לקרבן לא אוכל לך.** לאשמועינן דשני ליה לרבי מאיר בין לקרבן בשאת בין לקרבן בפתח:

גמ' מסייפין. דהכא לא קתני דלהוי מותר אלא (ג) הקרבן שאוכל ולא קרבן שאוכל ואהכי רבי מאיר היא ולא רבי יהודה: **אימא סיפא לקרבן לא אוכל לך מוסר והא תנן.** בתידך פירקין(ד) לקרבן לא אוכל לך וכו': **הא דאמר לקרבן.** אסור ומתניתין דקתני מותר דאמר לא לקרבן דמשמע לא להוי קרבן מה שלא אוכל לך דאם אוכל ליהוי קרבן דהיינו מכלל לאו הן ולית ליה לרבי מאיר מכלל לאו הן: **מתני' שבועה לא אוכל לך וכו' הא שבועה שאוכל לא אוכל לך רבי מאיר אוסר.** כדמפרש בגמרא דהאי שאוכל לא אוכל משמע כלומר שבועה מהא חלה עלי אם אוכל. והאי שבועה ליכא למימר דחיי שבועה קאמר דשבועה לית בה ממש כמו בקרבן אלא שבועה ממש קאמר: **לא שבועה לא אוכל לך אסור.** אפי' לרבי מאיר דהכי גמרינן במסכת שבועות (דף לו.) דשבועה אית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן: **גמ' שאוכל שתי לשונות משמע היו מסרבין.** מפלגים (ד) שיאכל ואמר אכילנא אכילנא ומתוך כך אמר שבועה שאוכל משמע דאכילנא קאמר: (כשלא היו מסרבין בו אלא מעצמו אמר שבועה שאוכל): **רב אשי אומר.** הא דקתני הא שבועה שאוכל שאי אוכל קתני ולהכי אסור דלא אכילנא הוא: **פשיטא.** דודאי אי קאמר שאי אוכל ודאי לא אכילנא הוא ואסור: **מהו דתימא.** האי דקאמר שאי אוכל מיקם לישנא כלומר תקון הלשון הוא (ה) דבדעתו היה לומר שאוכל ומתקל ואמר שאי אוכל ונימא לעולם להוי כמאן דאמר שאוכל קא משמע לן דלא דודאי אסור: **אביי לא אמר כטעמא דרב אשי דלא קתני.** במתני' שאי אוכל: **ורב אשי הוא נאדי.** נדוד וסור מטעמיה דאביי דכי היו מסרבין בו לאכול ואמר לא אכילנא ואו אמר שבועה שאוכל ואמר שאי אוכל ונימא לעולם כין אם אמר שבועה שלא אוכל כין אם אמר שבועה שלא אוכל משמע (ו) דקאמר אכילנא אם אמר שבועה שאוכל משמע קאמר אכילנא דהכי קאמר בתמיה לא אכילנא לא אכילנא שבועה שאוכל ודאי אם אמר שבועה שלא אוכל הדין משמע נמי דאכילנא דמשמע לא אכילנא שבועה אי לא אכילנא והיינו חדא לישנא: **והא איכא נמי לתרוצי.** בניחותא דמשמע לישנא אחרינא והאי דאמר שבועה שלא אוכל דלא אכילנא משמע דהאי דאמר לא אכילנא בניחותא קאמר אם כן לא להוי אסור (ז) אי נמי כי אמר במתניתין שבועה לא אוכל אלא ודאי תנא במסכת שבועות דשאוכל דאכילנא משמע ולא עניין אחר ושלא אוכל משמע דלא אכילנא ולא דבר אחר הלכך מתרץ מתניתין שאי אוכל דכשאוכל ודאי לאו משמע אלא אי אמר דאכילנא: **מתני' זה חומר בשבועות מבנדרים.** הא דאמרן שבועה שלא אוכל כו' דבשבועות אסור ובנדרים מותר:

גמ'

גמ' מני מתניתין ר' מאיר היא דאי רבי יהודה לא שני ליה קרבן ולא שני ליה הקרבן אימא סיפא לקרבן לא אוכל לך מותר (ח) **והתנן לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר וא"ר אבא נעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך** (ט)**לא קשיא הא דאמר לקרבן הא דאמר לא לקרבן דלא הוי קרבן קאמר: מתני' שבועה לא אוכל לך הא שבועה שאוכל לך לא שבועה לא אוכל לך אסור: גמ' מכלל דהא שבועה שאוכל לך דלא אכילנא משמע ורמינהו** (י) **שבועות שתים שהן ארבע שאוכל ושלא אוכל שאכלתי ושלא אכלתי מדקאמר** (יא) **שלא אוכל שאכלתי ושלא אכלתי מכלל דשאוכל לך דאכילנא משמע** (יב)**אמר אביי** (יג)**שאוכל שתי לשונות משמע היו מסרבין בו לאכול ואמר אכילנא אכילנא ותו שבועה שאוכל דאכילנא משמע אבל אמר לא אכילנא לא אכילנא ותו אמר שבועה שאוכל דלא אכילנא קאמר רב אשי אמר שאוכל דשבועה שאי אוכל קאמר א"כ פשיטא מאי למימרא מהו דתימא מיקם לישנא היא דאיתקיל ליה קמ"ל אביי לא אמר טעם** (יד) **כרב אשי דלא קתני שאי אוכל ורב אשי נאדי מן טעם דאביי קסבר שלא אוכל נמי משמע שתי לשונות היו מסרבין בו לאכול ואמר לא אכילנא לא אכילנא ואמר נמי שבועה בין שאוכל בין שלא אוכל הדין אכילנא משמע דאמר ואיכא לתרוצה נמי לישנא שבועה שלא אוכל שבועה דלא אכילנא קאמר אלא תנא פסקה שאוכל דאכילנא משמע ושלא אוכל לא אוכל משמע: מתני' זה חומר בשבועות מבנדרים וחומר בנדרים מבשבועות** (טו)**כיצד אמר קונם סוכה שאני עושה לולב שאני נוטל תפילין שאני מניח בנדרים אסור בשבועות מותר שאין נשבעין לעבור על המצות:**

גמ'

גמ' מי אמרינן דבמאי קרבן משמע שרי דקרבן לאו בר אשתבועי הוא ומי אמרינן דקרבן יהא מה שלא אוכל משלך קאמר נמי שרי דלא שוי איסור קרבן אלא מה שלא יאכל הא קרבן שאוכל לך נמי שרי דמי קרבן קאמר דעביד איניש דמשתבע ביה ולא מידי קאמר. ונראה בעיני דהא קרבן גרסינן וכדכתיבנא ודכותיה בשבועה הא שבועה דתנא דמותר בקרבן קתני דבשבועה אסור וליכא למימר דהקרבן גרסי' דהתנא בפרקין דלעיל [יג.] דהקרבן אסור לרבי מאיר והיכי תנן הכא דשרי הא מתני' (נמי) כר"מ אוקימנא לה בגמרא אלא ודאי כדאמרן. לקרבן לא אוכל לך נמי שרי דכיון דבלמ"ד פתוחה קאמר לא קרבן משמע וליכא למימר דמכלל לאו משמע הא מה שיאכל יהא קרבן דהא מתני' כר"מ אוקימנא לה ור"מ הא לית ליה מכלל לאו אתה שומע הן: **מתני' שבועה לא אוכל לך הא שבועה שאוכל לך לא שבועה לא אוכל לך אסור.** משום דשבועה לא אוכל לך משמע בשבועה לא אוכל לך. והא שבועה שאוכל לך הכי משמע דליכא לפרושי לישנא דאי שבועה קאמר כדאמרינן מי קרבן דלא משמעי אינשי הכי. ולשבועה לא אוכל נמי אפילו בלמ"ד פתוחה אסור דאע"ג דלמ"ד פתוחה לא משמע ומתני' רבי מאיר היא דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הן אפילו הכי בשבועה אסור. ונראה בעיני דהיינו טעמא משום דהא מסקינן בסוף פרק שבועת העדות (שבועות לו.) דכי לית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן ר"מ בממונא אבל באיסורא גרידא אית ליה ונדרים איסורא גרידא ביה ממונא מינהו משום דלא משכחת בהו בלא חפצא דהא אין חלין על דבר שאין בו ממש אבל שבועות אין אלא איסורא גרידא שהוא חל בגופו וכיון דאיסורא גרידא מינהו אפילו רבי מאיר מודה דאמרינן בהו מכלל לאו אתה שומע הן: **גמ'** (לעיל) **מני מתני' רבי מאיר היא.** דלא שני ליה קרבן ולא שני ליה בקרבן דלא בעי כ"ף הדמיון דאי רבי יהודה מאי איריא קרבן לא אוכל לך דשרי אפילו קרבן שאוכל לך נמי שרי: **הא דאמר לקרבן הא דאמר לקרבן.** כלומר בלמ"ד שבאית משמע לקרבן יהא אבל לקרבן בלמ"ד פתוחה משמע לא קרבן: מכלל

ועל זה אומר זה חומר בשבועות מבנדרים דבשבועות כה"ג איכא איסורא דאוריתא:

מתירא: זה חומר בשבועות מבנדרים. בגמרא מפרש אהיכא קאי. טעמא דכולא מתניתין מפרש בגמרא: שבועות ב' שהן ד'. שבועות בעוי עליה תורה קרבן עולה ויורד כדכתיב נפש כי תשבע לבטא בשפתים שני עניני שבועות כתיבי בקרא בהדיא דכתיב להרע או להיטיב דהיינו להבא בגון שאוכל ולא אוכל ומרבוי דקרא דכתיב בהדי' לכל אשר יבטא האדם מרגיגן עוד שתים לשעבר דהיינו אכלתי ולא אכלתי: **היו מסרבין בו לאכול ואמר אכילנא אכילנא כו'.** גירסא יתירתא היא ובמהלא פ"ג דשבועות ליתא דכפסטא דמתני' בלא מסרבין מני לאוקומיה אלא שגירסת נדרים משונה ואגב אידך אוקמיה במסרבין: **אבל אמר אכילנא אכילנא.** פי' בתמיה כלומר וכי אוכל עכשו ותו אמר שבועה שאוכל לך דלא אכילנא קאמר וה"ק שבועה שאקיים מה שאמרתי אכילנא אכילנא בתמיה אלא ודאי [לא אוכל] עכשו ויש"ג ואמר לא אכילנא ותו אמר כו' וכך היא הגירסא בכל הספרים בשבועות דכיון דמסרבין והיא אומר לא אכילנא אני תולין דודאי לקיים דברי נשבע כדי שלא יפליגו בו יותר וה"ק בשבועה יהא עלי אם אוכל משלך: מהו דתימא מיקם לישנא הוא. והיה לו לומר שאוכל והיה מגמגם בלשונו ואמר שאי אוכל ואי אמר הכי מהמגיגן ליה קמ"ל כיון דהוליא בשפתיו שאי אוכל לא מהמגיגן ליה כמאי דקאמר בתר הכי: **רב אשי נדי משעמיה דאביי.** היה נודד ומתרחק מסברת אביי דאם איתא דמתניתין איתא לפי דיש שבועה שאוכל משמעה שלא אוכל ולאפוקי ממתניתין דשבועות דקתני דכל שבועה דאוכל משמעה דוקא שאוכל אם כן כשלא אוכל נמי הוה ליה לפרש הכי דאי מסרבין בו לאכול ואמר לא אכילנא בתמיה כלומר וכי אתה סבור שלא אוכל עכשו נודאי אוכל ותו אמר שבועה שלא אוכל לך דאכילנא קאמר ולקיים דבריו מה שאמר לא אכילנא בתמיה הוא נשבע ולפפרים דגרסי לעיל ואמר לא אכילנא גרסינן הכא ואמר אכילנא וכשנשבע שלא אוכל אני תולין שלקיים דבריו הוא נשבע כדי שיאמינו לו מה שאמר שרוצה לבטל עמו ולא יפליגו בו עוד והכי קאמר מה שלא אוכל לך יהא שבועה אבל מה שאוכל לך איני נשבע אלא אדרבה בתוקה שבועה אני רוצה לבטל עכשו: **אלא תנא פסקה.** למילתיה דכל שאוכל דאכילנא משמע וכל שלא אוכל דלא אכילנא משמע שלא לבלבל הלשונות:

מסורת הש"ס

(א) [לעיל יח: וש"נ], (ב) שבועות יט:, (ג) [וסס ע"ש], (ד) [לעיל יג.], (ה) ס"ל ליתא,

הגהות הב"ח

(א) גמ' מדקאמר שאוכל ושלא אוכל שאכלתי: (ב) שם אביי לא אמר עשה דרב אשי: (ג) רש"י ד"ה מתניתין וכו' אלא הא קרבן שאוכל לך ולא קרבן שאוכל לך ואהכי: (ד) ד"ה שיאכל וכו' דאכילנא קאמר וה"ה כשלא היו מסרבין: (ה) ד"ה מהו דתימא וכו' הלשון הוא דאיתקל דבדעתו: (ו) ד"ה וכ"ג אשי וכו' משמע נמי דקאמר אכילנא אם וכו' משמע דקאמר וכו' דמשמע בתמיה לא אכילנא שבועה וכו' תדא ליישא הכ"ד ואח"כ וא"ה נמי לתרוצי לישנא אחרינא דמשמע בניחותא והאי דאמר שבועה שלא אוכל דלא אכילנא. נ"כ כלומר באיסור שבועה יהא אי לא אכילנא: (ז) בא"ד מ"כ לא ליהוי אסור ואם כן היכי אמר בתמיה שבועה לא אוכל אסור אלא ודאי ליתא וכו' דכשאוכל ודאי לא משמע אלא דאמר כל"ל ותיבת אי נמחק:

מוסף רש"י

שבועות שתים שהן ארבע שאוכל ושלא אוכל. הן שתים המפורשות דכתיב (ויקרא ה) להרע או להיטיב, דמשמע להבא, ולא אוכל להיטיב, שאכלתי ושלא אכלתי. הן שתים הנוספות ממדרש חכמים כדילף לה ר"ע (שבועות יט:). מסרבין. מפלגין (שם כ.).

פירוש הרא"ש

שבועה שלא אוכל. ולא אמרי' נחי שבועה קא משתבע כדאמרינן בקרבן ובמנחה לעיל כפ"ק (דף יג.) משום דשבועה לית בה ממש ולא שייך למימר בה נחי שבועה: **לא שבועה לא אוכל לך אסור.** דמשמע לא שבועה מה שלא אוכל לך הא מה שאוכל לך יהא בשבועה ואף רבי מאיר מודה דאמרינן בשבועה מכלל לאו אתה שומע הן משום דשבועה

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ח מהל' נדרים הלכה יט סמג לאוין רמב ועי"ש בכ"מ:
כג ב מיי' פ"ד מהל' שבועות הלכה כב טוש"ע י"ד סי' רלו סעי' יח:
כד ג מיי' שם פ"ח הל' ג סמג לאוין רלט טוש"ע י"ד סי' רלו סעי' ח:
כה ד מיי' שם פ"ד הל' כב טוש"ע י"ד סי' רלו סעיף יח:
כו ה מיי' פ"ג מהלכ' נדרים הלכ' ו וס"ה מהל' שבועות הלכ' יח סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רטו סעיף ח וסי' רלט סעיף ד:

תוספות

לא שבועה לא אוכל לך אסור. מעשה מכלל לאו וכו' וא"ת מאי שנא מקרבן ויש לומר דמשום דשבועה ממורה טפי מנדרים משו"ה אזלינן לחומרא עוד יש לומר דטעמא דשבועה היינו משום דגזרינן שמא יאמר שבועה לא אוכל ודלג לא ובהא ודאי פשיטא אבל גבי נדר אפי' יולג לא ויאמר קרבן לא אוכל ליכא איסור: זה חומר בשבועות מבנדרים. ומפרש לא קרבן לא אוכל לך וכו' פרץ בגמרא דחומר מכלל דנדר הוא מדקאמר חומר בשבועו' מבנדרים משמע הכי דהחומרא דנדרים אינה שוה לשבועה אבל מ"מ נדר קל הוי והא מותר קתני ומשני אסיפא יש דודאי מנדרים ליכא איסורא כ"ל מדרבנן כדאמר רבינא וגבי שבועה ליכא איסורא דאורייתא וא"ת לשנויא אמרינא דאוקימנא לעיל כגון דאמר קונם עיני בשינה היום וכו' דלשם ודאי איכא איסורא דאורייתא (וכו') היכא מיתרצא לישנא דתני דחומר וכו' וליכא למימר דקאי אסיפא פי' כמו שמפרן הספר דהתם איכא איסורא דאורייתא בנדרים כמו בשבועות כמו שפי' וי"ל דקאי אדייק' דמתני' ומקדקק הכי טעמא משום דאמר קונם עיני דהוי דבר שיש בו ממש אבל קונם שלא יכן ליכא איסורא דאורייתא כי אם מדרבנן כדפר"ינן לעיל דכולהו אמוראי מודו דליכא איסורא דרבנן ולא פליגי אלא בלישנא דבל יחל

ה)מכלל דשאוכל דאכילנא משמע. דהא נקט לאו והן: **היו מסרבים בו לאכול ואמר אכילנא אכילנא והו אמר שבועה שאוכל דאכילנא משמע וכו'.** לפום האי ליכנא משמע דכי היכי דצריך הוכחה לומר דשאוכל דלא אכילנא משמע ה"נ צריך הוכחה דשאוכל דאכילנא משמע. וברים פרק שבועות שמים במתא[1] בתוקמתיה דאביי גופיה לא משמע הכי אלא דסתמא בלא שום הוכחה שאוכל דאכילנא משמע וכבר כתבתי שם שזו מן הסוגיות המתחלפות וכתבתי שם גם כן דסוגיא דהתם עדיפא טפי: **מיעקס ליסניה הוא.** כלומר שהאריך בחלף וגרהה כאומר שאי אוכל ותיסק אדעתין הכי לפי שאין דרך בני אדם לומר שאי אוכל אלא שלא אוכל: **ואמר שבועה שלא אוכל דאכילנא משמע.** לאו למימרא שיהא מושבע שיאכל אלא לומר שאינו מושבע שלא יאכל דהכי אמר ליה וכי נשבעתי שלא אוכל עמך והלא כבר אמרתי לך דאכילנא: ולענין הלכה כבר כתבתי בפ' שבועות שמים בתרא שהרמב"ם ז"ל פסק כאביי וכסוגיא דהתם והארכתי שם בטעמו של דבר גם"ד אבל הרמב"ן ז"ל פסק כרב אשי דלעולם שאוכל דאכילנא משמע ושלא אוכל שלא אוכל משמע[2]: **פיסקא זה חומר בנדרים מבשבועות וכו':**

גמ' מכלל דנדר הוא. דמדקתני דשבועה חמורה מנדר משמע דבנדר נמי איכא איסורא אלא דלא חמיר כשבועה: **והא מוסר קתני**[3] לא אוכל לך מוסר: **על סיפא דאידך קתני לה שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור.** והשתא שייך למימר חומר בשבועות מבנדרים בנדרא מיהא הוי מדרבנן וכרבינא דאוקמא לעיל [טו.] בבל יחל מדרבנן אלא דשבועה חמורה מנדר דאסור מדאורייתא. ונקיט לה הש"ס להאי פרוקא אליבא דרבינא משום דקושטא דמילתא כוותיה היא דבל יחל דמתני' דרבנן קאמר. והאי דלא דייקינן נמי גבי חומר בנדרים מבשבועות מכלל דשבועה מיהא איתא משום דאין הכי נמי דאיתא ולקי בה משום שבועת שוא אלא שאינה חלה לבטל את המצוה: **אבל מיחל הוא לאפקי שמים.** אם יש בשבועתו בטול חפצי שמים מיחל שבועתו: **לה' לא יחל דברו.** אפילו יש בנדרו בטול מצות השם לא יחל: **שבועה נמי הא כתיב או השבע וכו'.** דלה' קאי נמי אהשבע שבועה: **הא דאמר הנאת סוכה עלי הא דאמר שבועה שלא אהנה מסוכה.** כלומר סברא הוא דלה' לא קאי אשבועה אלא אכי ידור נדר משום הנאת סוכה עלי דבר מצוה לפי שהוא אוסר על עצמו הנאת סוכה שלשון נדר כך הוא ואין מאכילין את האדם דבר האסור לו אבל לשון שבועה היינו שלא אשב בסוכה ולא כל הימנו להפקיע עצמו ממצות סוכה שהוא מצווה בה: **אמר רבא וכי מצוה ליהנות ניתנו.** רבא לאו אטעמיה דאביי מקשה דודאי שפיר קאמר אלא אלישניה דאי אמר הנאת סוכה עלי יושב בה ישיבה של מצוה דמצות לאו ליהנות ניתנו: **אלא אמר רבא הא דאמר ישיבת סוכה עלי הא דאמר שלא אשב בסוכה.** וא"ת וכי אמר ישיבת סוכה עלי מאי הוי הא דבר שאין בו ממש הוא י"ל דהכא במאי עסקינן כגון דאמר קונם סוכה לישיבתה עלי ורבא לא חש לתרוצי אלא לשון הנאה דאמר אביי אבל אין ה"נ דבאומר סוכה לישיבתה עסקינן. אבל בתוספות אמרו שאפילו אמר קונם ישיבת סוכה עלי מהני דלא מקרי דבר שאין בו ממש אלא בשאינו מזכיר שם החפץ שאוסר עליו כגון שאני ישן שאני מדבר אבל כשמזכיר החפץ הנאסר דבר שיש בו ממש הוא ולפי זה מאי דאמרינן בפרק הע"פ (כתובות דף נח:) ובפרק בתרא דמכילתין (דף פה:) גבי מקדיש מעשה ידי אשתו דמוקמינן באומר יקדשו ידיס לעושיהן לאו דוקא באומר אלא נעשה כאומר קאמר כיון שהזכיר את הידיס. וא"ת ואפילו כי אמר ישיבת סוכה עלי למה אסור ביישיבה של מצוה והא כיון דמצות לאו ליהנות ניתנו הרי אינו נהנה מן הסוכה כלל תירלו בתוספות דמ"מ כיון שאסר ישיבתה עליו אע"פ שאין לו בו הנאה חל ולפי זה אמר קונם זריקת נרות ליס עליו אסור אע"פ שאין לו בזריקתו הנאה אסור לזורקו. מיהו דוקא במפרש ישיבת סוכה או אמר באומר קונם סוכה עלי קונם נרות זה עלי יושב ישיבה של מצוה וזורק אותו נרות שנאסר בו ליס אם רצה דמסתמא לא אסר על עצמו אלא הנאה בלבד דהא מקדיש בהמתו אסרה עליו ועל כל העולם ואפ"ה אינה אסורה בנגיעה הכא נמי אסור סתם אכילה והנאה משמע אבל כל שפירש לאסור על עצמו אפילו נגיעה חייל:

גמ' חומר מכלל דנדר הוא והא מותר קתני אסיפא דאידך בבא קתני[6] **שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור זה חומר בשבועות מבנדרים: חומר בנדרים מבשבועות כיצד כו':** רב כהנא מתני אמר רב גידל אמר רב ורב טביומי מתני אמר רב גידל אמר שמואל מנין שאין נשבעין לעבור על המצות ת"ל [1]לא יחל דברו [2]דברו לא יחל אבל מיחל הוא לחפצי שמים מאי שנא נדר דכתיב [1]איש כי ידור נדר לה' לא יחל דברו שבועה נמי הא כתיב [1]או השבע שבועה לה' לא יחל דברו אמר אביי [4]הא דאמר הנאת סוכה עלי הא דאמר שבועה שלא אהנה מן הסוכה אמר רבא [5]הא דאמר ישיבת סוכה עלי והא דאמר שבועה שלא אשב בסוכה ושאין נשבעין לעבור על המצות מהכא נפקא ליה מהתם נפקא ליה דתניא [7]יכול נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל יכול יהא חייב תלמוד

גמ' מדקאמר חומר בשבועות מבנדרים. כלומר דזה חומר טפי בשבועות מחומרא דנדרים מכלל דנדר מיהא הוי כי אמר קרבן לא אוכל לך וכו' דאיסור נדר איכא מדרבנן אלא דלא נקי מדאורייתא ולא מיחייב קרבן שבועה כי היכי דמחייב בשבועות: **והא מוסר קתני.** בנדרים דאפילו שום איסור ליכא: **אסיפא.** הא דקתני חומר בשבועות מבנדרים דמשמע דנדר תשיב לא אוכל לך אלא אריסא דקתני קרבן לא אוכל לך אלא אסיפא דאידך בבא (לעיל יד:) דקתני קונם שאיני ישן שאיני מדבר הרי זה בלא יחל דברו [6]ואומר רבינא עלה לעיל (טו.) לעולם כדקתני שאני ישן ומאי בל יחל בל יחל דרבנן דהיינו איסור דרבנן אבל שבועה שאיני ישן שאיני מדבר מדאורייתא אסור וזה חומר בשבועות מבנדרים ששבועה חלה על דבר שאין בו ממש וחייב קרבן מה שאין כן בנדרים: **אבל מיחל הוא לאפקי שמים.** שאם נדר לעבור על אחת מן המצות אין שבועה חלה עליו ומיחל לאותה שבועה דמושבע ועומד הוא לקיימה ואין שבועה חלה עליו ויכול לחלל דברו: **מאי שנא נדר.** דאמר כי נדר על המצוה חל עליו הנדר וכי עבר ועשה המצוה קס ליה בלא יחל: **דכתיב כי ידור נדר לה'.** דאפילו באפקי שמים דלה' לא יחל דברו: **שבועה נמי.** תחול עליה אם נשבע לעבור על המצוה [3]: **והכתיב נמי או השבע שבועה לה' לא יחל דברו.** דלה' סמוך אאו השבע דמשמע נמי לה' השבע שבועה לא יחל דברו: **אמר אביי הא דאמר הנאת סוכה עלי הא דאמר שבועה שלא אהנה מן הסוכה.** כלומר הא דקתני מתניתין שנודרין על המצוה כגון דאמר הנאת סוכה עלי דהשתא קאסר חפצא עליה דהכי מצי למידר אפי' לכתחילה כדאמרינן לעיל [טו.] אע"ג דמשועבד לאשתו בתשמיש חל עליו הנדר כי אמר הנאת תשמישך עלי שאינו אוסר עצמו עליה אלא לדידה אוסר עליו. וקסבר אביי דבכל לשון שבועה לא מצינו דתיחול עליה דאי אמר שבועה הנאת סוכה עלי דהנאתה אוסר עליו [4] דהא ודאי לא הויא שבועה אלא נדר דכיון דקאמר עלי הייגו נדר כל היכא דקאמר עלי אמרינן הייגו נדר ומייב באחריותו ונדר הוא כי אמר הכי אפילו לכתחילה מצי נדר וקאסר חפצא עליה אבל שבועה לא מצי לאוקמי אלא כגון דאמר שבועה שלא אהנה וכהאי גוונא לא חייל עליה אלא מצי למיסר נפשיה עליה דמצוה כי קאמר שלא אהנה דאוסר עצמו במצוה שהוא משועבד לו וכה"ג מיירי חומר בנדרים מבשבועות דבנדרים אומר קונם הנאת סוכה עלי ובשבועה שלא אהנה: **וכי מצוה ליהנות ניתנו.** דקאמר הנאת סוכה עלי הא לא ליהנות ניתנו ולא מצי למיסר נפשיה בהנאתה דהא לא תשיבה [5] הנאה מצוה דלא ניתנו בשביל הנאה: **אלא אמר רבא וכו' ישיבת סוכה עלי.** כדאמרן דישיבת סוכה עלי קאסר חפצא עליה: **ובשבועה שלא אשב.** קאסר נפשיה מן חפצא והא לא מצי למיעבד דמשועבד הוא למצוה ולהכי לא חיילא עליה שבועה: **יכול יהא חייב.** קרבן שבועה: תלמוד

ד)מכלל דשאוכל דאכילנא משמע. דהא נקט לאו והן: **היו מסרבים בו לאכול ואמר אכילנא אכילנא והו אמר שבועה שאוכל דאכילנא משמע וכו'.** לפום האי ליכנא משמע דכי היכי דצריך הוכחה לומר דשאוכל דלא אכילנא משמע ה"נ צריך הוכחה דשאוכל דאכילנא משמע. וברים פרק שבועות שמים במתא[1] בתוקמתיה דאביי גופיה לא משמע הכי אלא דסתמא בלא שום הוכחה שאוכל דאכילנא משמע וכבר כתבתי שם שזו מן הסוגיות המתחלפות וכתבתי שם גם כן דסוגיא דהתם עדיפא טפי: **מיעקס ליסניה הוא.** כלומר שהאריך בחלף וגרהה כאומר שאי אוכל ותיסק אדעתין הכי לפי שאין דרך בני אדם לומר שאי אוכל אלא שלא אוכל: **ואמר שבועה שלא אוכל דאכילנא משמע.** לאו למימרא שיהא מושבע שיאכל אלא לומר שאינו מושבע שלא יאכל דהכי אמר ליה וכי נשבעתי שלא אוכל עמך והלא כבר אמרתי לך דאכילנא: ולענין הלכה כבר כתבתי בפ' שבועות שמים בתרא שהרמב"ם ז"ל פסק כאביי וכסוגיא דהתם והארכתי שם בטעמו של דבר גם"ד אבל הרמב"ן ז"ל פסק כרב אשי דלעולם שאוכל דאכילנא משמע ושלא אוכל שלא אוכל משמע[2]: **פיסקא זה חומר בנדרים מבשבועות וכו':**

ה) [לעיל טו:], **ו)** [עיין תוס' חגיגה י. ד"ה שמואל], **ז)** [עיין תוס' שבועות כה. ד"ה משא"כ הסברת טעמן דהכא], **ח)** [שבועות כו.], **ט)** [שיך עוד לע"ל], **י)** [שבועות יט:], **יא)** ע"כ שיך לע"ל, **יב)** [לעיל טו:].

תוספות

הא דאמר ישיבת סוכה עלי **והא דאמר** שבועה שלא **אשב בסוכה.** פי' היכא דאמר ישיבת סוכה עלי קונס מיחל מיהו משום דסוכה אינה משועבדת לו אבל היכא דאמר שבועה שלא אשב בסוכה וגופו משועבד לסוכה לא מיחלא ול"ת אדמפליג בנדרים בשבועות ליפלוג ולימא בשבועו' דבשבועות נמי זימנין דחייל היכא דאמר' ישיבת סוכה עלי שבועה ו"ל דלה"ק אלא מורחא דמילתא קתני דסתם נדרים החפץ נאסר עליו וסתם שבועות קאסר נפשיה אחפצא וה"ק זה חומר בנדרים מה ששייך בנדרים להייגו דקאסר חפצא עליה אמה ששייך בשבועות והייגו דקאסר נפשיה אחפצא ועי"ל ודאי בשבועות לא חייל בשום לד אפילו היכא דאמר ישיבת סוכה עלי שבועה וטעם גדול יש בדבר דבשבועות ביון דסתם שבועות קאסר נפשיה אחפצא ולא קאסר חפצא אנפשיה א"כ אפילו כשאמר ישיבת סוכה עלי שבועה אפ"ה מתלינן שבועתיה וחוזרה על נפשיה והוי כאילו אמר שבועה שלא אשב בסוכה והאי דאמר ישיבת סוכה עלי שבועה לא משום דקאסר חפצא עליה דנודאי בשבועות לא שייך בה אלא יד שבועה הוי ולעולם קאסר נפשיה אחפצא ובנדרים לאחיך גיסא:

תורה אור השלם

1. אִישׁ כִּי יִדֹּר נֶדֶר לַיְיָ אוֹ הִשָּׁבֵעַ שְׁבֻעָה לֶאְסֹר אִסָּר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכֹל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה: במדבר ל ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אסיפא וכו' ואמר רבינא וכו' ומאי כל יחל כל יחל מדרבנן להייגו: **(ב)** ד"ה שבועה נמי וכו' המצוה דהכתיב נמי כל"ל והל"ת: **(ג)** ד"ה אמר אביי וכו' אוסר עליו הא ודאי וכו' ואפילו לכתחלה מצי נדר דקאסר חפצא וכו' דמצוה והייכי קאמר שלא וכו' דבנדרים אמר קונס: **(ד)** ד"ה ומי מצות וכו' לא חשיבא מצוה הנאה דלא ניתנו:

מוסף רש"י

שבועה שאיני ישן. לשבועה חלה על דבר שאין בו ממש (הגיל"ר טו:). וכי מצות ליהנות ניתנו. שהמצות שניתנו ליטרלא לא ליהנות ניתנו להם, לא לשם הנאה ניתנו להם, אלא גזירת מלך היא עליהם (חולין פט:) לעול מל צוותיהם ניתנו (ר"ה כח:). ולא ביטל יכול יהא חייב. ותהא זו קרויה הרעה שהוא מרגיל לעשות שמבטל את המצוה (שבועות כז:).

פירוש הרא"ש

הא מותר קתני. ס"ד דאקרבן שאוכל לך קאי וכהא קתני מותר דמשמע דלא הוי נדר כלל ולשבועה דחומר בשבועות מבנדרים משמע דנדר הוי אלא דלא חמיר בשבועה: ע"ז **סיפא** דאידך **שאני ישן** בו. ואוקימנא לעיל דהוי בל יחל מדרבנן: מנין שאין נשבעין לעבור על המצות. כלומר אם נשבע לבטל את המצוה דלא הוי שבועה: מ"ש נדר דכתיב **איש כי ידור נדר לה'.** משמע אפילו בחפצי השם לא יחל דברו: שבועה נמי בתיב **או השבע שבועה לה'.** דלה' דכתיב בקרא אכולהו קאי: **אמר אביי הא דאמר** [הנאת] סוכה עלי. כלומר הייגו טעמא דנדר דרשינן מכי ידור נדר לה' שנדרים חלין על דבר מצוה משום דכל נדר

ג) [לעיל טו:], **ד)** [עיין תוס' שבועות כה. ד"ה משא"כ הסברת טעמן דהכא], **ה)** [שבועות כו.], **ו)** [שיך עוד לע"ל], **ז)** [שבועות יט:], **ח)** ע"כ שיך לע"ל, **ט)** [לעיל טו:].

אוסר החפץ עליו הלכך אינו נראה כנודר לבטל המצוה שהרי לא קבל על עצמו אלא אסר החפץ עליו ואין מאכילין לאדם דבר האסור לו אבל כל לשון שבועה הוא אוסר עצמו מלעשות את הדבר וכיון שהוא מחויב לעשות המצוה לאו כל כמיניה להפקיע ע"ע מחיוב המצוה הלכך לא דרשינן לה' על השבע שבועה: **אמר רבא** וכי מצות ליהנות ניתנו. קשיא ליה לרבא על מה שהזכיר אביי הנאה בדבריו משום דמצות לאו ליהנות ניתנו ואם אמר הנאת סוכה עלי לא נאסרה עליו ולא מקריא הנאה מה שהוא מקיים מצות המקום:

תלמוד לומר להרע או להיטיב מה הטבה רשות. דאי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל חייב בקרבן על השבועה אף הרעה דמחייב עלה קרבן הרעה דרשות ולא (ו) נשבע לבטל את המצוה דהיא שבועה דהרעה לאו דרשות בידו: **חד קרא.** קא אתי למיפטריה מקרבן שבועה דהאי קרא דלהרע או להיטיב בקרבן מיירי ואידך לא יחל דברו דבלאו מיירי אתי למיפטריה מן לאו דשבועה: **מתני' יש נדר כפוך נדר.** דנדר חל אחר נדר: **כילד אמר הריני נזיר אם אוכל.** וחזר ואמר כו' חייב על כל פעם ופעם נזירות אחת: **אין שבועה כפוך שבועה.** ואם אמר שבועה שלא אוכל כו': **אינו חייב אלא על אכילה אחת.** קרבן שבועה אחד: **גמ' לא שנו.** דיש נדר בתוך נדר: **אלא דאמר כו'.** דמיגו דאיתוסף יומא יתירא (ב) בנזירות דאשונה דכי אמר הריני נזיר היום קבל עליו נזירות שלשים וכי הדר ואמר הריני נזיר למחר משמע הריני נזיר שלשים יום ואחד ואין נזירות ליום אחד הלכך חל נזירות על נזירות והוי נזיר שלשים אחריה: **אכל.** אם אמר וכו': **ולרב הונא.** דקאמר דכי אמר הריני נזיר היום לא חיילי עליה שתי נזירות אם כן ליפלוג בדידה בנדרים ואיתני (ג) נמי יש נדר בתוך נדר ואין

חד קרא למפטריה מקרבן. היינו קרא דלהרע או להיטיב דכתיב גבי קרבן שבועת בטוי: **וחד קרא למפטריה מלאו דשבועה:** היינו קרא דלא יחל דברו (ו): **מתני' יש נדר כפוך נדר וכו' אמר הריני נזיר אם אוכל וכו'.** מפרש בגמ' דאם אוכל לאו דוקא דה"ה נמי אם אמר הריני נזיר הריני נזיר דחייב על כל אחת ואחת אינה אוכל אוכל אינה אוכל אינה אוכל אינה